I. La Gana dĕ Val dĕ Mesdí.

Chianté ves chianti şëgn dĕ bèla gana;
Ël' abitā l plú gian anticamënter
Val dĕ Mesdí, dormiva tĕ na tana,
— Inscí fageova troeč da vèdlamënter —;
Les rős, dĕ bèl pavé ghél dlonc corides,
Ē só confórt, da tan' d'atri mal'dides.

Gonót da n crëp a l'ater sbalč petāla,
Scèkĕ chiamúrč leşīr, kŏ kīr pizades;
Fosá, valons con pīš asvèlt' pasāla;
Pizes, dal fúc del ton dút spediciades,
Gniva da këla spiades e kirides,
Bëgn kĕ da búrtes níores soënz corides.

Chiamúrč e lús ed olps l'acompagnava
Per dút' i crëp, per dútes les valades;
Da bèsties mèstes k'ëla les tratava
Les defenőla chi da stlopetades;
Bèsties e gana in bèla péž vivóva,
Gana e bèsties dagnòra gian s'odóva.

Tanina — këš l'inom dĕ nósta gana —
Nĕ dē plú a mënt ad áicia ed a carëzes;
Crúž tĕ só cųr scognőla e pëna grana,
Kirī da n pèz incá d'i crëp altëzes,
Stē dís intīrz sún pič scèc incantada,
Vérs la valada in jú fita l'odlada.

Sùn Piz dĕ Boá Tanina fő sentada,
Dĕ vigni vérs rodé sù oedli lasciāla;
Dlongia d'ëla na chiòra stĕ jetada,
Sù bī oedli fit' sùn sùa sciòra, palsāla;
La gana ežaminava les valades,
Dĕ chi a les pizes soënz cùrtes odlades.

Ten còlp sĕ frëma sù oedli sù na piza,
Fremé n bèl iágher l'oedl á iló a Tanina;
L chiamùrč, bampé l forèst, plù snèl kĕ tiza
Salta sù impè, sù dan la salvergina;
Da i scíorz k'ël pëta, rendenëš pizades:
La pùra bèstia tëm les stlopetades.

L iágher, metù a mùs l stlóp leşīr, meşùra:
La gana, fat n sbalz, dan l chiamùrč sĕ pósta
Scèc gran regina dĕ la gran natùra;
L iágher, plëgn dĕ mervoia, snèl per respósta
Mët l stlóp a téra, salodan Tanina
Rodan l chiapèl devérs la salvergina.

L iágher — tlamé Gostin da Pecëi fóvel —
L stlóp sùl spinè, sen pëia via vérs la gana;
Gonót sùn kī crëp plëgns dĕ nëi l'odóvel
Scrichian incër dër līgra e bèla sana;
Chi rajoné con ëla plù òtes avel,
Mò, šĕ mai k'ël podő, sĕ stravardavel.

„N salùt a ti", diš şëgn l iágher atira,
„E n baž a mi! kësta è la penetënza,
Kësta, kĕ tó chiamùrč è vi, la guira;
Dĕ chiamùrč pél incù k' i rèstĕ zënza.
Perchí mai, di, m'as fat kesta ria trùfa?
Dĕ té matades vigni iágher sĕ stùfa."

„Chiamùrč magari dùt' per mé copèdĕ,
Mò këš kiló — a sù cór bī blanc' l conëscen —

Lascèmĕ in péž, dĕ mal val n'i fagèdĕ!
Con só vadagn les ganes obedëscen;
Desfortonè, crëi mel podès, devënta
Ki k'in val móda mi chiamûrĕ tramënta."

Inscí digeő la gana, jona e bèla.
Gostin intan consĭdera Tanina,
Dĕ fa këš ál şëgn dër bèl dĕ la orèla;
Plù dĕ vign' atra i sala incù belina;
Plù k'ël i chiara, plù fina t'i péla,
Plù dĕ vign'atra muta per l bèl véla.

Dĕ l iágher i pensīrz conëš la gana,
Mò féž, acórta, scèkĕ nia nĕ fòssa.
N' odlada dála ai crëp dĕ Cól dĕ Lana,
Al Nuvoláo, a Pùdres e Cróda Ròsa,
Vèga les nióres plënes dĕ tempèsta,
Kĕ féž a pizes, crëp, valz, bósc' gran fèsta.

Da lonč brontóra l ton e sĕ berdòra,
Dĕ tëmp in tëmp sdlomina val ria saita;
Şëgn spiza les orëdles chi la chiòra,
Lascian dĕ fa con sùa gana bèla ita;
Dĕ Boá la piza è bèl da dī corida
Da nióra dùt a fòsc incolorida.

L tëmp manacé da dī ten bót romp fóra;
N tarlùi dùt brum les nióres bases skérza,
Troep plù fòsces kĕ d'Africa na móra;
Na seconda tarloiada e spó na térza
È da tonades sëches compagnades
E da gran spaventòses gracenades.

In pè sbalza Gostin, la gana l frëma,
L fa resté sòt al tëmp sùn kël crëp óla
E rí dĕ kël giarina per sùa tëma;
Dĕ varí maratia tala sĕ próla;

Per ëla tons, tarlüis e gran tempèsta,
Vënt, plòia, granižores è bèla fèsta.

Këł tëmp nĕ dụra dī per gran fortüna,
Plü in jü vérs Ágort alden şëgn süa rabia,
Sòt la Civèta e l Pélmo, iló ál la cüna.
La mont dĕ Boá sĕ vist indő da sabia,
Sorëdl dad inozënt ciütia indő fóra,
Les níores despartides va in malóra.

„Gostin“, diš şëgn la gana con frankëza,
„Tó la podons, šĕ t'ós, vérs la valada
Düt salvara, mò impó dĕ gran belëza;
Kĕ masa lizia ed ërta sī la strada,
Mĕ tëmi stérc, mò t'as na bona maza
E t'ès — chiamó troe mīch — de bona raza.“

Val dĕ Mesdí vè longia bëgn düs òres,
Dal nòrd al süd a bisca stórta vala,
Ërta da vigni pért da gi a berdòres,
Düt róa, saš, crëp, d'inrè d'érba na pala,
Strënta t'a mèz, per l plü dĕ nëi corida,
Ma sòl al pè dĕ salvergin saorida.

Plü in it k'an va, la vèghen plü salvara;
Dlonc crëp, pizades kina al cīl alzades,
Per l plü corides dlonc da gran chialvara;
Dlaces vigni momënt, sü a l'alt stacades,
In mil tóc' spediciades sprinza a téra;
Pür këł kĕ rüa sòt itĕ, ël la paia chiéra!

La fin dĕ këł valon pé dlonc sërada:
Dlacia e nëi dant, a dërta e ciampa pizes,
Tra këstes dòi chiamins con nëi dlaciada,
Da vigni pért sbojada da gran spizes;
Un a ciampa, l second vèghen a dërta,
A mèz kiš dòi la dlacia lizia ed ërta.

Tanina lascia piz dĕ Boá contënta,
Dal bon Gostin dút mól acompagnada,
Sĕ trapina jú pért per na val strënta,
Pasa tòc dlongia n léc dĕ nëi dlaciada,
Incú chiamó tlamé „léc dĕ la gana“
E rúa pró n búš, kĕ pé dĕ la òlp la tana.

„Këš è kiló mi albérc“, diš şëgn Tanina;
„Dĕ púr aspèt ascògnel gran belëza,
È laoré da it da man espérta e fina,
Dĕ vigni vérs forni dĕ gran rikëza;
Dĕ d'ël plú tért tĕ mòstri pa la strada,
Šĕ túa senzeritè sará porvada.“

Gean despó inant, arjongi la forcèla,
Kĕ féž corona strënta a la valada,
K'è per gi jú la strada la plú snèla,
Bëgn k'ërta e búrta e strënta e dlonc dlaciada.
Dant va la gana, giama ála leşīra,
Dő spó l chiamúrč, tlamé dad ëla Zira.

L stlóp súl spinè, la maza bëgn tegnida,
Féž zënza pòra l iágher na sbrisciada,
Sĕ tëgn sú dërt t'la val dĕ nëi corida
E féž kina j'a pè na gran slitada;
La strada, a gi sú longia e prigoròşa,
È jú pért cúrta e a l'espért nia sfadiòşa.

Revá jú tĕ la val dút' trëi sĕ frëmi,
Vèga nó lonč dad ëi na gran fontana;
Da tëmp, da crëp, da pèręs, nĕ sĕ tëmi;
Per këš palsa iló l iágher e la gana,
Intrami dòi la sëi tĕ m'i tormënta,
Bèl tòc ún dlongia l'ater şëgn sĕ sënta.

Scèkĕ crestal locënt è l'èga tléra,
Cër ía dĕ bèla véža bèla frëscia,

Kĕ spizorëia da iló fóra dĕ téra,
Mil òtes plù gentila kĕ nó lëscia;
Iló sentá la gana e l iágher fővi,
Iló dő ria fadia sĕ la godóvi.

Gostin prešënta chièz k'ël á tĕ tascia,
Féž tra d'ël e la gana pérts valives,
Mò vëla n'ó del bon chiažó e t'il lascia,
Nĕ mangia-inscí digeőla-k' érbes vives;
Dláşenes, piries, müies ed inch nicióres,
Paròmores a móda dĕ les giaióres.

Intrami dòi fő plëgns dĕ contentëza,
Boióva, mangiā, vignùn a sùa manīra;
Zënza savëi perchi fői dùt ligrëza,
Scèc gënt da mont kĕ vëgn cola baskīra;
L chiamùrĕ inch féž cër ëi via sùs matades
E devertëš sĕ instës con gran scrichiades.

Scèc gran sason da crëp bëgn mól sĕ staca,
Berdòra con šešùr dĕ piza in piza,
E va rodan tĕ l'aria e ignó nĕ taca,
Mò sprinza e salta e va in mil tóc'e stiza,
Tiran con sé na róa dĕ saš intīra
E va a feni t' la val in gran magīra:

Con té šešùr dòdeš chiamùrĕ odóven
Sprinzan şëgn dal chiamin, kĕ sta a man dërta;
N salvan con gran mazon odëi podóven
Fagean la chiacia t' nëi dlaciada ed ërta;
Chiacia paróva këla desperada,
Dùta la val nĕ fő kĕ na fomada.

La gana chiara, vèga e spó comana:
„Ingigna l stlóp e véga na fomada,
Mò kĕ la chiòra dant rèstĕ pa sana!
Meşùra frëm a l'ùltim dĕ la squada!

Kël è, mĕ pél, n dër bëc dĕ gran parùda;
186 Meşùra e tòca e prëš sarála odùda."

Iùst è sté l bót, del lonc è l bëc a téra;
Sù cór è zënza fal, la bérba longia;
Pùr bëc, sùa gran belëza i á costé chiéra.
L salvan con gran saltons rùva jù dlongia
E féž dĕ s'orëi tó l chiamùrč şëgn mòstra,
192 Mò só tórt èl la gana k'i desmòstra.

Tan bèla k'ē la gana dĕ natùra,
Tan bùrt fóva l salvan, dùt plëgn dĕ ciórda;
Só mùs, sùs mans, só córp corī coltùra,
Plù sgriciorùs asà fől kĕ na córda;
Sùa pèl da gran' polans griš dùt corida
498 È sòt na bérba spësa sepolida.

Só bùr gran chiè coriva longies tlines,
Mai in vita sùa da pītĕ destlotades,
Mò sùra dùt som' nades dad odlines,
Sù i chiavëis, dĕ largiè dlonc plëgns, tacades;
Les aondles fóva fosces, longies, bùrtes,
204 Sùs giames dùt plënes dĕ bòrba, cùrtes.

L sën per l chiamùrč copé da man forèsta
Fageő chiamó plù bùrta sùa ria odlada;
Dĕ ban porvā la gana bèla mèsta
Del traté con manīra bëgn stodiada,
Mò n rī bodèl, kĕ nĕ capëš la crianza,
210 Nĕ convertëš nó grazia nó pošanza.

Da rī salvan manacel gran vendëta,
Tira crist', cospetons, scraions e blastëma;
— Da blastemé fől bon, ah marcadëta! —
Vignùn ès a l'odëi e aldi abù gran tëma;
L bèl, l bùrt, l bon, l rī, l sant, l mal, l dërt, l stórt moscëdel,
216 Dùt chièz kĕ dësa sté scognù descëdel.

La gana ascòlta dī con gran paziënza
Kestes paróles bûrtes sconveniëntes,
Mò a la finada digela: „Con lizënza,
Scòlta şëgn, bòchia lérgia! Tû tĕ mëntes,
Digean kĕ kiš chiamûrč è in tûa baldanza
E kĕ t'as d'ëi tû sòl la padronanza.

L mich dĕ dût èl lascé i chiamûrč in vita;
Ëi fòrma dĕ nûš crëp la maiû belëza,
Nĕ féž a d'gûn' dĕ mal e sĕ merita,
K'an i defënĕ dût' cant' con frankëza
In pè d'i fa la chiacia con na maza
E desdrû pûc a pûc dûta la raza."

„Ah, sciòra gana, chiara, tan scicada!"
Respògn l salvan con rabia mal scognûda;
„A degûn' n'ái metû mai val tĕ strada,
Da mé plû kĕ dad atri a dût' segûda;
Dĕ salté dő a chiamûrč ái bëgn la orèla,
Sī spó kiló o magari in Crën dĕ Sèla.

Picera gana, scòlta na paróla!
Tĕ pënses masa a gënt dĕ la planûra,
Atramënter la cósa èster nĕ póla;
Zënza comé nĕ fòsses şëgn tan dûra;
Dĕ tó bèl iágher ès t'inamorada,
Ël è kësta oritè a mé desmostrada.

Nòs, salvans, tĕ son masa stlèt', Taniua,
Da n pèz incá bèl l vèghi e mĕ n'intëni;
Mò sopérbia gonót á fat revina;
Tĕ gran desgrazia, š'i vèg dërt, tĕ mëni
Ki ëi sòt kiš crepons, oh pûra gana;
Mò chiara bëgn, segû sai, k'ëi t'ingiana!

Ki k'abitëia sòt kiš crëp la planûra,
È sta conòs e falč e rī dagnòra;

Sopérba e ria sŏ mòstra sûa natûra
A vigni tëmp, a vigni sažon e òra.
Tĕ sònşi per n conseï bon? Sīs acórta,
252 Skiva dĕ këles chiaşes vigni pórta!“

Sòl sen va spó l salvan sú per la dlacia,
K'ërta sŏ vërč tra i dòi chiamins e lizia
Ed è gonót dĕ prigo, bûrta e riácia,
Cīs per kī kĕ sûn dlacia tòma e slizia;
Mò l bûr salvan con giama dër leşīra
258 La ponca a dërta sú e è sú insom atīra.

Jú pért sen va la gana da contënta,
Con ëla va Gostin per la valada
Salvara, bûrta, longia asà, mò strënta;
Cûrta i féž l chiacolé la longia strada;
Revá sûl póst, k'an vèga la planûra,
264 I vëgnel dĕ mesëi sĕ lascé ér súra.

„Va“, diš la gana, bèla e dër saorida,
„Mò masa dī, prëi bèl, nĕ sté pa fóra!
Da té gonót orèssi èster kirida
Sû per kiš gran'dlacions, kĕ tëgn a tóra;
Óimĕ dër bon insci k'iù a ti dagnòra,
270 Spó gnarál chi per nòs val iadĕ l'òra!“

„Solamënter a ti dal dí trés pënsi,“
Respògn Gostin bèl snèl con gran frankëza;
„Chi la noet, crëi mel pós, nĕ mĕ despënsi
— E fa l fégi có gian e con ligrëza —
Dal somiè dĕ té, bèla piča gana;
276 Les stëles, šĕ dút këš n'è vëi, damana!“

Dites kestes paróles sĕ tralasci;
La gana féž da nụ la strada fata;
Per kël dĕ rajoné d'ëla şëgn lasci;
Dĕ nóš iágher la stória èl şëgn kĕ trata;

Conté ves mësi a dùt' con chiantia cùrta
E di jù al bas të ki plans ki k'ël ùrta.

Gostin, l chiamùrë sùl cól, tól la valada,
Saltan da n sas a l' ater scèc na chiòra,
Kë va sù per i crëp dlonc arpizada,
Asvèlta, bëgn leşīra e zënza pòra;
Ten cùrt èl jù ed arjont ál la planùra,
K'è të ki paíš e zënza ùa e zënza ordùra.

L'ëga partëš dal bósc la gran planùra,
K'ē denant per Colfòsc dë gran rikëza
E lonč e lérc la plù bèla pastùra,
Sī per la qualitè sī per larghëza;
Plù tért á fat na bérta mal stodiada
Pra venùs dë la bèla pascentada.

Gostin, con trëi saltons ál pasé l'èga,
K'è tléra plù kë spīdl e da bëi bona,
Dë fontana, mai nó dë nëi kë dlèga,
— Bon féž lapró dë bon ciócio na sona; —
Per Plan da Merí vál invérs la vila,
Mò së frëma sòt Ṛụn dlongia na pila.

Chi k'á fermé da iló só var, aldidë!
A mèz ki chiamp sòt Ṛụn vèghel na mụta,
— Na plù bèla Ladina në kiridë! —
Dë córp dobliòşa vèla scèc na rụta,
Só mùs, plù ròst kë kël dë na bambina,
Fagèssa gran invidia a na Trentina.

Só vestimënt, nó ric, dë gran netëza,
Féž, per i gi dër bëgn ad ëla instësa
Dant e dő, dë longhëza e dë larghëza,
Gran onòr a la man dë sartorësa:
N gormél, brụm plù kë l cīl, cụr la gonèla;
Les chialzes è dë lana dër morjèla.

Les manies, dĕ bī záindli bëgn fornides,
Fóva plù kĕ la nëi bèl frëscia blanchies,
Itĕ insom cër les sciables dùt corides,
Sciables lérgies e mai dal rī laúr stanchies;
Cër l cól bèl blanc sdlomína na morona,
Per këš èl soënz l bon prò kĕ la sdlomona.

I chiavëis, scèc chiarbon fòš, pingolava
In dús bèles e longies, gróses trëces
Jù per l spinè dër bëgn formé e revava,
Sĕ devertian con érbes e con vëces
Askéš inkina ai pīš dĕ la Ladina,
K'ā per inòm, š'orès gian savëi, Tina.

Plù lominùš kĕ dĕ variúl fő sù oedli
E da temëi per sùs vives odlades
Tan bëgn a dùt' i jon' k' a dùt' i vèdli;
Bëgn fat só nés, les cëies a fòsc tirades;
Só front pé dĕ crestal, sùa piča bòchia
Féž a pérles preziòšes blanchies lòchia.

„Có vala", diš Gostin, „mia bèla Tina?
Chi féges pa kiló tĕ keš chiamp sòla,
Sconan la gënt, a móda salvergina?
Nĕ tĕ sal bèl, olá k'ël è gran fòla?
Èl főš amòr, kĕ tĕ croziëia e tormënta?
O kires ciùf, val érbes o val mënta?"

„Mat dĕ Gostin", respògn ad ël la bèla,
„Nĕ sas pa, k'ël è incù na bèla fèsta,
K'an pórta dlonc in mëşa tĕ scodèla
Chiér, ròst, tùrtes, crafons, giái còla crèsta?
Dlonc è nósta gran sègra renomada
E dai forèsti scialdi gian chiantada!

A l'ostëria va dùt' incù e dùt' bala,
Vèdli, jon' pësta fóra la terdéca;

Degún' a na té gran fèsta nŏ fala;
Inch a ki k'ëla zënza gonót scéca
Abina per keš dí da s' la dé bona,
Mangian pró n gót dĕ vin dĕ dút na sona."

Mervoia per kël mĕ fégi tan plú grana,"
Respògn Gostin, „kĕ t'ès kiló perdúda
A mèz kiš chiamp, sentada sú na mana;
Ël è bëgn vëi, inch kiló féges parúda,
Mò incú tó póst, mĕ pél sī sún sorara
Dĕ l'ostëria, k'è dlongia Cogolara."

„Gian bala vigni mụta", respògn Tina;
„Inch iú son dĕ balé e salté dút mata,
Mò dĕ kël sonşi bëgn plú k'atres fina,
K'i mĕ stravérdĕ per l plú d'èster trata
Da n piz a l'ater, š'ël n'è da persona,
Kĕ sí valënta, pròsa, bèla e bona.

Mò scòlta şëgn ed alda mia propósta!
Ès contënt, š'i tĕ féž da balarina?
Balé podons incú, la sègra è nósta,
Per mé, kĕ n'atra fégĕ la chietina!
Iú kīr la bona vòia e la contentëza,
L divertimënt adụm col'inozënza."

„Col chiamúrĕ salti a chiaşa şëgn, aspèta!
Dī nĕ stai fóra nó, mia piča Tina;
Granmënter scèc a ti l balé m'indlèta,
Cīs š'i l pó fa con bèla balarina;
Incú dĕ bona vòia dút' orons èster,
Insci k'ël fòssa dí dĕ san Silvèster."

Tina e Gostin fŏ n pér da fa parúda,
Tirā per kĕš sú ëi dútes les odḷades,
Revá k'ëi fóva a l'òra dad ëi orúda,
Olá kĕ les úž scraiā dút destonades.

Gostin comana zënz'ater na mèşa,
378 Senté pró Tina zënza val stramèşa.

Avişa scèc n san d'és, š'ëles somëna,
Va fóra ed it tel sant e dút rabiòşes
Jóra sú e jú dĕ vigni vérs e şëna,
Scèc ëles fòs con dút' dër desenòşes;
In últim pĕieles l jór leşīr e lascia
384 L pighér e va e sĕ taca sú na dascia:

Avişa inscí sa Ṛun kël dí fageóvi;
Dút' giva sú, spó jú, giva itĕ e fóra;
Ѐga dĕ vita e vin, chi bira boióvi
—'Bëgn ma dĕ ki paorons tòc' dĕ lāfóra —;
Dṓ këles mëşes n'ēl chi kĕ chịantava
390 E magari valcún kĕ brontorava.

Les bèles jones féž da dër scicades,
Nĕ bëi kĕ púc e féž trés bòchies agies;
Ai jon' dáles datrái cértes odlades,
Inscik'ëles mangiès granates o agies;
Sabies èles, dĕ chi saprálės ëles,
396 Mò an mësa perdoné, k'ël è mèfo ëles.

Tina al contrario féž dút atramënter,
Nĕ féž pró mëşa nët nia la scicada,
Mangia e bëi, scèc an dës, senziramënter;
Senzīra e libra è chi súa bèla odlada;
Nĕ féž la strụma, diš dút con manīra,
402 A rí nĕ cigh'la scèc vèdla cevīra.

I balarins, les bèles balarines,
Ki fóva tĕ mažon ëi sún ṡorara;
Dĕ les bèles rodava iló les fines
Dĕ dút Colfòsc, Pescósta e dĕ Corvara;
Cër i pérz, kĕ da iló trés salta e róda,
408 Féž la coriositè na bèla róda.

An bala bólzer, pòlca bavarèža,
Inch maşùrca con pè peşóc e incómper,
La quadril ón balé a moda franzèža,
Mò troep pèşo s'astilen kĕ nó clómper;
I joblèri féž gran mé a les orëdles,
414 Mùžiga sal dĕ fanes e dĕ sëdles.

Gostin, l iágher, sen va da iló k'an bala,
Con ël va gian la bèla balarina;
Nó jon, nó jona iló kël dí nĕ fala,
Vignùn kīr sú del bal la gran fogina,
Per ki laorant' iló adụm masa strënta
420 E, bëgn kĕ daérta, impó dal chialt lorënta.

Sù l'ara gròia, spinòşa bala Tina;
Ëla bala zevíl e con sveltëza,
Róda bèl e dobliëia sùa vita fina,
Leşīra scèc na plụma, con ligrëza;
Sù oedli dùt lominùš tradëš la flama,
426 K'è grana të só cụr pẹr kël k'ël'ama.

Tina, kĕ dĕ balé n'è mai contënta,
Damana n'ater bal, dit la „Forlana“;
Per plù pérz şëgn devënta l'ara strënta,
K'an fégĕ al plù bèl pér lérc, dùt' comana;
Ai joblèri damanen şëgn n'atra aria,
432 N'aria del dùt salvara e straordinaria.

Gostin e Tina bala la Forlana
Con salt', con scrichiamënt' del dùt salvari,
Róda e salta a manīra veneziana;
O, scèkĕ féž datrái i bī Carbonari,
Salti e sciampa e sĕ kīr indó e s'abina,
438 Sĕ pëia e sĕ lascia spó, kĕ nia nĕ fina.

Scèc tlaparëč dĕ bīsces sùn pastùra,
Ad aldi n chian ladrau, ten còlp s'abina

E desmentiè l mangiè e vigni tleşüra,
Olá k'ëles gonót féž gran revina,
Sòfla e chiara bèl frëm dùt spaventades,
Batan col pè, devérs l nemic oltades:

Inscí lascia ten còlp i jon', les jones,
I balarins, les bèles balarines,
I gran patrons e dütes les patrones
Só póst, só vin, la bira e chi les bines,
Chiara e ciütia, coriüš dùt' vérs la pórta,
L'oedl fit sú na figüra bürta e stórta.

Perchí donca na modazion tan grana?
L salvan dĕ Pisciadù vèghen sün pórta
Conšideran l bèl pér dĕ la Forlana,
Gostin, sün só chiapèl na plụma stórta,
Tina, la bèla picera Ladina,
Cụcena dal balé scèc na bambina.

„Dĕ gni jù a sègra n'ái zënza l'aoşanza,
Kës m'è proibi da mia vita salvara;
Mò kest an n'ái podù plù fa sconanza
Per chièz afári, k'i á da fa in Arlara;
I son bèl scialdi vèdl e stanc atira,
Per këš òi palsé e bëi şëgn n gót dĕ bira."

Inscí digeŏ l salvan: dùt'i féž vives;
Dlon chiacolan damanen les nevèles,
K'è sù per Pisciadù e këles gran rives.
L salvan da maladët les diš dùt bèleş,
Conta dĕ Boà, dĕ Pisciadù e Col Cèdla,
Dĕ Mëşores, inscikĕ na ria vèdla.

Da nụ scomëncia l bal, da nụ les ródes,
Da nụ la pësten fóra la terdéca
Dër da catif, inscikĕ l'ó les módes
E k'an fageŏ a la nóza dĕ Rebéca;

Da nụ indṓ i salt', da nụ les zeremónies
Dër mal odúdes soënz da les calónies.

Gostin, nóš iágher, salta a mèşa l'ara,
Con ël salta na bèla balarina,
— Š'i në m'ingianë, fóla da Corvara
Ed ava, segú l sai, inòm Tarina —;
Intrami dòi con şèlo ródi e bala,
Saltan da n piz a l'ater, nia në fala.

Tina dlongia l salvan è sòla e pënsa;
L salvan dĕ la gaožion sĕ n'aprofita
E sĕ tól dĕ fa l strụm şëgn la despënsa.
A Tina i dál na odlada cúrta e fita
Ed ëla fòssa prëš da nèscia gnúda,
Mò pró les ëles dút bèl snèl sĕ múda.

„Picera“, diš l salvan, „perchi tan šéria?“
As fóš da mé, púr salvergin, val tëma?
Bèl troepa gënt librè ái da gran meşéria,
Bëgn kĕ gonót kiló mi var në frëma.
Consiè sai chi dër bëgn n'inamorada
Scèc té, kĕ tĕ tradëš túa viva odlada.

Şëgn chièz k'i diš, tëgn bëgn tĕ túa memória!
Ós èster dĕ tó amòr franca e segúda,
Në sté kiló a ciaoriè val longia stória!
A tó crestian diras şëgn da d'insciúda,
Kĕ t'ós avëi dad ël, š'ël në t'ó manchia,
L bèl chiamúrč da la cornadúra blanchia.“

Tina, la bèla, pënsa šériamënter,
Chi kĕ pó di paróles tan stodiades;
Mò in última minăla vèramënter,
Kĕ l salvan èssa dit, coionan, matades;
Chiamúrč, kĕ fòssa blanc' dĕ cornadúra,
Credóvela banis da la natúra.

L salvan vèga la mųta pensiròşa,
Lascia līgher la gëut līgra e contënta,
Lascia la mëşa e l'ara dùt spinòşa
E jù per bósc, la cīra dër contënta!
Meritè s'èsl na dërta polifada
510 E bëgn t'i fòssa geùda na scasada.

La lùna plëna e blanchia è intan levada,
Dĕ mil corùš sdlomina şëgn les pizes,
Kĕ chiara scèc signái tĕ la valada;
Per këles chiaşes vèghen lųmz scèc tizes;
Da l'ostëria sen vai jù per Stangiades
516 Od ía per Brëies dùt ròtes e sbogeades.

Val jon resté sa Rųn sĕ la dá bona,
Val pùr chiocon ten piz sòl sĕ la conta
O brontòra, š'ël è tĕ na dër ria ona;
Valcùn dĕ ki dër rī la kīr e imponta,
Š'ël n'è tan da zocon da i mët a vérda,
522 Mò dĕ kësta sórt n'èl pùc' sùra Vérda.

Dlon ciancantan bëgn tért per këles strades
Sen va i chiocons con ùž dùt salvergines;
Pensé nĕ pënsi k'a gran strambades;
Nó gënt, nó bèsties, nó alchies, nó giarines
N'è da té bùr lotrons sgriciùš segùdes;
528 Këles skīres, da dùt' èles temùdes.

D'i jon' senzīrz na pért á n'atra oşanza,
A cri vai les crestianes sùn finèstra,
Kĕ dī bèl t'lèt aspèta con speranza,
Ciaognan, per sĕ paré la son, ria maèstra.
A dĕ noet gī i Ladins anticamënter,
534 Nùš jon', bī pròš del rèst, n'ó fa atramënter.

Këla sëra kīr chi Gostin fortùna
E va bèl sòl da olá kĕ sta la bèla;

L'òra dĕ dlīža bat mèfo dër la ùna,
Can k'ël bèl plan, — san bëgn con gran caotèla —,
Tlocorëia tĕ finèstra digean: „Tina,
540 Déora l vider, despó ès pa pròsa e fina!“

Pùra Tina, dormi nia nĕ podóla,
Del salvan les paróles la scecava;
Ía e ca tĕ só pič lèt trés sĕ straogeóla,
I cór blanc' del chiamùrč la tramentava.
Bèl snèl levada déorla la finèstra,
546 Dĕ keš afar espérta asá e gran maèstra.

Iló sĕ l'ái despó bī sùš contada;
Mò Tina intan pensā a la cornadùra,
Kĕ dës avëi n chiamùrč dĕ blanc signada;
Savëi dër gian orèsla la pastùra,
Olá kĕ bocolëia na té chiòra,
552 E del piè la manīra, l tëmp e l'òra.

Dő n pèz digeóla, scèkĕ nia nĕ fòssa:
„Gostin, bèl kīt sta şëgn, conté tĕ mësi,
Chi k'i á somiè: Iù fő sa Pèra Ròsa,
Teu bèl chiamùrč iló, k'i vèg, m'inrësi;
Š'i n'á sùa cornadùra bèla blanchia,
558 Mĕ sal tel son, èl dùt cant kĕ mĕ manchia.“

Gostin respògn: „Kĕ dùt sī oritè proada,
Kël kĕ t'as şëgn conté, di nĕ n'orèssi,
Mò k'ëla sibĕ in gran pért dërt stomada,
Zënz' ater desmostré, š'i orès, podèssi;
Tan dĕ sigù k'i sta sù na paranchia,
564 Na chiòra vèl da cornadùra blanchia.“

„Mi bon Gostin, kël k'i tĕ diš şëgn, alda:
Šĕ t'ós mi amòr senzīr, gran plù kĕ zënza,
Mi bon pič cụr, k'a aldi tó inòm sĕ scialda,
– Gonót per këš brontòra mia cosciënza —

Kël salvergin vi o mórt da té damani,
Per dùt mi amòr val d'ater në comani.“

„Tina, në damané val kë në pó èster!
Këla bèstia mës èster bëgn sconada,
Tan segù k'i òi dër bon a san Silvèster;
Donca, mia bèla Tina, sīs tan priada,
N'orëi vèster insnoet tan capriziòşa
E per kël k'i t'á dit nia permalòşa!“

„Vëi sará dùt kël tan kë të më diges,
Inchië dë të sforzé a val në m'infidi;
Bëgn fat sará dùt chièz kë të deziges,
Mò dë mi amòr per té të n'indesfidi,
Šë në të më consëgnes toš la chiòra,
Dë këla kë t'as, pél, na té gran pòra.“

Gostin sen va plëgn dë pensīrz a chiaşa;
Bon ól a dùs crestianes, a Tanina,
La gana kë da n piz a l'ater pasa,
Mò n bon da mat inch ól a l'atra, Tina,
Līgra, dë bona vôia, bèla e contënta,
Bëgn kë pùra ed in mèz a na gran stënta.

Nóš pùr Gostin, tomé èl të la panicia,
Dë së trá fóra a gran fadia së próvel,
Mò dùt dë ban; scèc pëš të na baricia,
Kë nóda e kīr val bùš, mò nia n'i jóvel,
Kīrel ch'ël dë sciampé fóra la strada,
Mò la véga da vigni pért sërada.

Tan kiš pensīrz aldel la gran chiampana,
Kë con son tlér ed alt l pastorëč kërda
Dë şiòr plovan devót a mësa grana;
Gostin së vist dë bóta la braia vërda
E tól da bon e dër crestian la strada,
Kë mëna in dërt n pù sòt Cósta Borjada.

La devozion tĕ dlīža è tóš revada;
Fóra in plaz van spó, insci l' ó vèdla oşanza;
I prụmz kĕ rüa na brëia ciafi impontada
Per sĕ senté bèl tòc in radonanza;
I devót' rüa plü tért e in penitënza
606 Mësi sté impè iló in düta gran prešënza.

Dő spó sen van a bëi l' èga dĕ vita
A l' ostëria, gonót a gran tlapada;
Impè dĕ bëi féž soënz na pért bèla ita;
Ki k' è dĕ bona vòia, la tól chiantada;
Mò la plü pért con kértes mocorades
612 Dá con scraions dĕ dër bèles trionfades.

Gostin inch fóva iló pró na gran mëşa,
Pró d' ël dĕ bī jon' n tlap con bona cīra;
Chi kĕ l chiamürč copé da Gostin pëşa,
Del còlp spó trat la móda e la manīra,
Del nümer d' i chiamürč cër les pizades,
618 Dĕ té cóses tratā les bravatades.

Tra düt' vëgn şëgn Gostin con la plü bèla,
Contan dĕ chiòra a cornadüra blanchia;
Ël nĕ diš nia dĕ gana o dĕ gonèla,
Mò zënza contel düt, kĕ nia nĕ manchia;
Degün' tra i jon' aldi n' á mai na tala,
624 Grana a düt' da spavënt per këš i sala.

Tĕ këla gran mervòia diš Páol La Pòza:
„Kesta cósa mesons pa impó odëi fóra;
— Plan rajonāl, la lënga avel n pü mòza —
Doman, sī la nëi lüžia o tëgnĕ a tóra,
Fageondĕ düt' adụm na dërta chiacia
630 Corasú 'n këles pizes cër la dlacia!"

Këstes fóva paróles bëgn pensades,
N té consëi, per düt' fől dĕ contentëza;

Gostin solmënter déva cër odlades,
Kĕ desmostrā dút ater kĕ ligrëza,
Tért penti dĕ súa bòchia masa lérgia:
Nia nĕ para plú l'èga, kĕ sĕ slérgia.

Scorënta noet chiamó èl per la largúra,
Sú per Sasongher, Boá e Crëp dĕ Crespëna,
Kĕ nùš bon' iágri lascia la planúra,
K'è longia e lérgia e bèl da dī terëna.
E tól con var leşīr vérs Boá la strada,
Dĕ pères, saš, barantli e róa flastrada.

Sún Plan dĕ Súra Saš cúrta fermada
Fégi dút' cant' t'a mèz a këles crëpes,
Nó per fa iló na picera palsada,
— Ëi ava bon flè, chi bëgn sanes les rëpes —
Mò dĕ sĕ desparti l'ái destinada
Per fa la chiacia plú grana e slargiada.

Gostin tól dĕ Mesdí la gran valadá;
Só var è pëigher, pëigher plú kĕ zënza;
Da ciampa a dërta va gonót súa odladá
Per spicolè val vèdla conescënza;
D'odëi spèrel súa bèla salvergina
Sú insom na pala o súra val levina.

I grif spizá da nụ mazel t' la dlacia
Con coragio e con fórza meşorada;
Ël nĕ skiva nó crëp, nó èga kĕ tacia,
Inch i saš nĕ, kĕ vëgn con gran şenada;
Iló, olá kĕ la dlacia è bèl manco ërta,
Sĕ frëmel tĕ na risa vérs la dërta.

Scèkĕ setú, kĕ palsa dő marëna
Da ria fadia, sú l'érba sdraiè morjèla,
Sbalza sú dĕ spavënt plëgn e dĕ pëna,
Mórt da vipra scognúdá sòt rodèla:

Inscí sbalzava sú Gostin atira,
Şëgn k'ël odő la bèla chiòra Zira.

I cór, k'ël vèga blanc', t'i féž la gòla;
Avëi tĕ m'i ól, sī a rīs o sī chi a bones,
Pensé pënsel a këla cósa sòla.
Col stlóp chiariè t' la man: „L pones o l scones?"
Sĕ digel bèl da plan: „şëgn èl la vòlta;
Na bala véghi a odëi, šë l destin s' òlta."

Kestes paróles ál apëna dites,
Kĕ n bót sëc rendenëš dlonc per pizades,
Per les valades scèkĕ féž les saites,
Kĕ stlèfa dút adųm con gran tonades.
Ah, bót fatal, ah, bala desgraziada,
Chi bérta as fat iló con túa jorada?

Púra Zira, da còlp mortal tocada,
Dő dús ródes cër ëla instësa fates,
Con scrái scèc kël dĕ chiòra scortelada
Tòmela — bošëgn n' ála d' atres trates —,
Berdòra spó con búr šešúr per dlacia
E sprinza jú, dút tóc', t' la gran valacia.

Tratan kĕ Zira cògora e berdòra,
Alden n búr scrái, n gran úrl devérs la tana;
Scrái fől kël dĕ spavënt plëgn e dĕ pòra,
Kĕ gniva da Tanina, nósta gana;
Dő plú da degún' n' èla stada odúda,
Da kël momënt incá per dút' sparúda.

L búr salvan, plëgn dĕ blòta cativéria,
La gáoža dĕ kël gran tormënt e pëna,
Sòla origin dĕ këla gran meşéria,
Sún Piz dĕ Boá ál aldi l rī bót apëna,
K' ël sĕ dá sún kël alt na dërta riúda;
Mò n bót tel chiè t' i a tút vigni godúda.

Nóš pûr Gostin, spari èl inch da kël' òra,
Odû mai plû n'èl sté da val persona
Da degûna sažon, nó tért nó adòra.
Revë sûn ki dlacions èl tĕ na ria ona;
Kĕ sûa anima sī iló t' ki crëp bandida,
702 S'ó tó a di dĕ Colfòsc la gënt saorida.

Na man plû tért ciafé an sûn këla dlacia
Pûc dő kesta desgrazia sozedûda;
Mò can kĕ l tëmp sûn ki crepons dlonc tacia
E dût va iló ad in fụm da gran nevûda,
Can kĕ dût gonfedëia e sòfla con rabia
708 E kĕ sta gian a chiaşa inch la gënt sabia:

Vèghen datrai n bèl pér, kĕ róda e salta
Fóra per ki dlacions e gran pizades,
Fóra per këla nëi gonfedada alta,
Fagean gonót dĕ dër bèles slitades:
Ëi bala con gran şèlo la Forlana,
714 Ëi la bala con fûria veneziana.

II. L Signal.

Aldís iló a mèşa noet këł stlinghinamënt
Jû sòt Corvára jûn ki Plans dlongia rû?
Ël è l Bracon asasinè con tradimënt
4 Da këł da Còz, l plû gran lotron dlonc temû.

Odès? sûn chiaval blanc cavalīr sporoman
Travérs i Plans e sûra l'èga ía dĕ sbonf?
Francëse dĕ Brac va dlon kirian tĕ këł bèl plan
8 Só gran nemic per gran vendëta e gran trionf.

Chiarèdĕ iló dòi cavalīrz dĕ fòsc vestis,
Tĕ la lụm dĕ la lûna tlér sdlominan!